

ἰδιοτρόπους ἐκείνους, οἳτινὲς ἐγκλειόμενοι εἰς τὸ ἐρημητήριον αὐτῶν ἐπιδίδονται εἰς ἀνωφελεῖς καὶ ἀγόνους μελέτας, αἵτινες οὐδαμῶς τῇ ἀνθρωπότητι ἢ τῇ πατρίδι ὠφελοῦσιν, ἀλλὰ μελετῶν διηνεκῶς καὶ ἐναποταμιεύων ἐν τῷ ἀχανεῖ αὐτοῦ νοῖ τὸν ἐκ τῆς μελέτης ἄπειρον πλοῦτον γνώσεων προσεπάθει ὅπως μεταδώσῃ καὶ τοῖς δύο αὐτοῦ ἀδελφοῖς τοῖς οἰκείοις καὶ φίλοις πᾶν ὅ,τι ἐγίνωσκε, καὶ ποιήσῃ αὐτοὺς μετόχους τῶν ἑαυτοῦ γνώσεων.

Ὁ Φώτιος νεώτατος ὢν, «τὴν τῶν μεираκίων ἡλικίαν παραλλάττων,» ὡς γράφει αὐτὸς ὁ ἴδιος, συνέγραψε τὸ Λεξικὸν αὐτοῦ ἥτοι Λέξεων Συναγωγῇ, ὅπερ ἐστὶ τὸ πρῶτον φιλολογικὸν αὐτοῦ δοκίμιον. Κατὰ τὴν νεανικὴν αὐτοῦ ἡλικίαν ἔγραψε κατὰ τῶν Εἰκονομάχων καὶ τὰ κατὰ Ἰουλιανοῦ καὶ Λεοντίου συγγράμματα αὐτοῦ. Ὡστε ὁ Φώτιος, δύναται τις εἰπεῖν, ἐγεννήθη μᾶλλον ὡς ἐκκλησιαστικὸς ἢ ὡς πολιτικὸς ἄρχων, διὰ τοῦτο καὶ τὰ συγγράμματα αὐτοῦ φαίνονται ὅτι ἐγράφησεν οὕτως εἰπεῖν ἐπὶ τῆς πατριαρχικῆς αὐτοῦ ἑδρας. Τοῦτο δὲ κυρίως ὀφείλεται εἰς τὴν τότε ἐπικρατοῦσαν συνήθειαν, καθ' ἣν πάντες γέροντές τε καὶ νέοι κατεγίνοντο περὶ τὰ θρησκευτικὰ καὶ ἐνετρύφων φιλοσοφοῦντες ἐπὶ τῶν θείων τοῦ χριστιανισμοῦ δογμάτων. Τοῦτο ὅμως ἐπίσης ὀφείλεται καὶ εἰς τὸ ὅτι ὁ Φώτιος γεννηθεὶς ἐπὶ Θεοφίλου τοῦ Αὐτοκράτορος, τῆς αἵρέσεως τῶν Εἰκονομάχων ἀκμαζούσης, ἰδίως ὁμμασιν εἶδεν ἐν τῇ νεαρχῇ αὐτοῦ ἡλικίᾳ τοὺς εὐσεβεῖς καταδιωκομένους καὶ βασανιζομένους, μόλις δ' ἐν τῇ νεανικῇ αὐτοῦ ἡλικίᾳ εἶδεν αὐτὴν ἐκλείψασαν, ἀλλὰ καὶ αὖθις ἀναφαινομένην ὅτε μὲν ἐν τῷ σπηλαίῳ ἐρημίτου τινος, ὅτε δὲ ὑπὸ τὴν βασιλικὴν χλαμύδα. Ἐπίσης δὲ καὶ ἡ κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἀναφανείσα αἵρεσις τῶν Παυλιανῶν ἢ Μανιχαίων καὶ αἱ μετὰ ταῦτα ἐπελθοῦσαι περιπλοκαὶ μετὰ τῆς Δύσεως συνετέλε-